

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้วิธีการวิจัยแบบกรณีศึกษา (Case Study) ในห้องสมุดมหาวิทยาลัย 6 แห่ง การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสัมภาษณ์และวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหารห้องสมุดและบุคลากรที่รับผิดชอบในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ ข้อมูลที่ได้ส่วนใหญ่เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์ ตีความ สรุปความ และนำเสนอในลักษณะเชิงพรรณนา ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณจำนวนหนึ่งได้วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ ในปัจจุบันห้องสมุดมหาวิทยาลัยทุกแห่งให้ความสำคัญกับทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ ในฐานะที่เป็นทรัพยากรห้องสมุดประเภทหนึ่ง โดยที่ห้องสมุดของมหาวิทยาลัยของรัฐได้กำหนดนโยบายการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ไว้ชัดเจน ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนไม่ได้กำหนดนโยบายการจัดหาทรัพยากรประเภทนี้โดยตรง แต่สามารถจัดหาได้โดยผ่านการอนุมัติของอธิการบดี ทั้งนี้ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐทุกแห่งได้กำหนดสัดส่วนงบประมาณการจัดหาระหว่างทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์และทรัพยากรประเภทอื่นเป็นที่แน่นอน ส่วนในห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนแม้ว่าจะไม่ได้กำหนดสัดส่วนงบประมาณแต่ก็สามารถจัดหาได้ตามความต้องการ ประเภทของทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ที่มีในห้องสมุดพบว่ามี 2 ประเภทใหญ่ คือ ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ที่ห้องสมุดผลิตขึ้นเอง ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปของฐานข้อมูลฉบับเต็มและฐานข้อมูลบรรณานุกรมของทรัพยากรที่มีในห้องสมุด และทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ที่ห้องสมุดบอกรับ/สั่งซื้อ ซึ่งจะอยู่ในรูปฐานข้อมูลอ้างอิง วารสารอิเล็กทรอนิกส์ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และทรัพยากรประเภทอื่นๆ เช่น วิซีดี ดีวีดี เป็นต้น ในการบอกรับ/สั่งซื้อนั้น เนื่องจากทรัพยากรประเภทนี้มีราคาสูง ดังนั้นห้องสมุดจึงมีการจัดหาใน 2 แบบคือ การจัดหาโดยห้องสมุดเอง และการจัดหาแบบภาคีสมาชิก(Consortium)โดยบอกรับผ่าน 3 เครือข่ายคือ โครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศ (Thai Library Integrated System = ThaiLIS) ข่ายงานห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค (Provincial University Library Network = PULINET) และคณะทำงานฝ่ายบริการสารสนเทศห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา เนื่องจากการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์มีลักษณะที่แตกต่างจากทรัพยากรประเภทอื่นๆ ห้องสมุดทุกแห่งจึงกำหนดให้มีบุคลากรที่รับผิดชอบในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์โดยตรง ซึ่งบุคลากรดังกล่าวนอกจากจะมีความรู้ความสามารถในเรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศแล้ว ยังจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับโปรแกรมคอมพิวเตอร์และการจัดการฐานข้อมูลด้วย

สำหรับปัญหาในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ของห้องสมุดส่วนใหญ่คือ งบประมาณไม่เพียงพอ และบุคลากรที่รับผิดชอบในการจัดหาของห้องสมุดบางแห่งมีข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์และผู้ผลิตไม่ครอบคลุม ส่วนปัญหาของห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนมีปัญหาด้านการกำหนดนโยบาย

The objective of this research is to investigate the current situation of electronic information resources acquisition and its problems in 6 university libraries in northeastern region. Case study technique was employed to use in the study. Data collection was done through an interview and analysis of related documents. Key informants included library administrators, librarians and officers who have been responsibility in the acquisition of electronic information resources. The qualitative data were analyzed, interpreted, summarized, and presented in narrative form, while small scale quantitative data was analyzed in terms of frequency and percentage. A research results are as follows:

With respect to the current situation of electronic information resource acquisition, it was found that every university library has recognized the electronic information resources as one of the important library resources. Government universities normally have established policy on electronic information resource acquisition, private universities do not have a definite acquisition policy. However, they can acquired them with the approval of the university presidents. Mainly university have defined budget for acquisition electronic information resources. Generally the electronic information resources in the libraries can be classified into 2 types. The one includes electronic information resources produced by the libraries, most of them are full text databases and bibliography databases. The other are electronic information which are subscribe/acquired by the libraries, these include reference databases, electronic journals and periodicals, electronic books, and other forms such as VCD, DVD, etc. Since electronic information resource is expensive, government and private university libraries normally subscribe the resources through 2 channels: individually subscribing by each library and subscription through the library consortium or library network. There are 3 library networks that the libraries are members including ThaiLIS, PULINET and Information Unit Working Group of University Libraries. All government and private university libraries have appointed persons to be directly responsible for acquisition of electronic information resources. These persons are knowledgeable not only in information technology application is to information management, but also in computer programming and database management.

The common problem in electronic information resources acquisition is insufficient budget support, since this kind of library resource has high price. The other problem is: insufficient is library staff who are responsible for electronic information resources acquisition have insufficient knowledge in electronic information resources and vendors or suppliers. The problem related acquisition policy are mostly occurred in private university libraries.